

Langlopend of kortlopend?

De presentatie van schulden onder IFRS

In het huidige economische klimaat kunnen ondernemingen problemen krijgen met hun financiering. Zo kan het niet meer voldoen aan convenanten uit de leningsovereenkomst tot gevolg hebben dat een langlopende lening direct opeisbaar wordt. Ook is het mogelijk dat er problemen zijn met de herfinanciering van leningen. Deze problemen kunnen gevolgen hebben voor de presentatie van schulden in de balans. In deze bijdrage gaan wij nader in op deze gevolgen. Concrete praktijkvoorbeelden zijn opgenomen om deze problematiek te illustreren.

Inleiding

Een onderneming dient een verplichting als kortlopend te presenteren indien (IAS 1.69):

- a) zij verwacht de verplichting binnen de normale operationele cyclus af te wikkelen;
- b) zij de verplichting primair aanhoudt voor handelsdoeleinden;
- c) de verplichting binnen twaalf maanden na balansdatum afgewikkeld dient te worden; of
- d) zij geen onvoorwaardelijk recht heeft de afwikkeling van de verplichting voor ten minste twaalf maanden uit te stellen.

Alle overige verplichtingen dienen als langlopend gepresenteerd te worden. De situatie per balansdatum en het onvoorwaardelijke recht van de onderneming om de contractuele aflossing van een lening uit te stellen voor ten minste twaalf maanden na balansdatum zijn doorslaggevend voor de classificatie van een lening.

IAS 1.69 vormt de kapstokbepaling voor de classificatie van leningen. De paragrafen 70 tot en met 76 van IAS 1 geven nadere bepalingen voor specifieke situaties in aanvulling op de hoofdregel uit IAS 1.69.

Twee veelvoorkomende situaties zijn te onderscheiden:

- 1) Een onderneming voldoet op of voor balansdatum niet (meer) aan een financieringsconvenant uit de

leningsovereenkomst (bijvoorbeeld ratio's) met als gevolg dat de lening direct opeisbaar wordt;

- 2) Een onderneming verwacht en heeft discretie een lening te herfinancieren of te verlengen ('roll-over') voor ten minste twaalf maanden na balansdatum.

In de volgende paragraaf behandelen wij de relevante bepalingen uit IAS 1 inzake het direct opeisbaar worden van een lening. Vervolgens wordt de toepassing ervan aan de hand van een aantal voorbeelden geïllustreerd.

Ook behandelen wij de bepalingen inzake herfinanciering of verlenging van bestaande schulden. Wederom zijn voorbeelden opgenomen ter illustratie.

Directe opeisbaarheid door het niet (meer) voldoen aan leningsvoorwaarden

Een onderneming voldoet op of voor balansdatum niet (meer) aan een financieringsconvenant uit de leningsovereenkomst. Een voorbeeld hiervan is het niet meer voldoen aan een gestelde ratio zoals de solvabiliteit. Afhankelijk van de gestelde voorwaarden in de leningsovereenkomst, kan dit tot gevolg hebben dat de lening direct opeisbaar wordt. Op grond van IAS 1.74 dient de (langlopende) lening dan als kortlopend gepresenteerd te worden. Immers, de onderneming heeft op balansdatum geen onvoorwaardelijk recht de afwikkeling van de verplichting voor ten minste twaalf maanden uit te stellen. Dit is zelfs het geval als de onderneming na balansdatum, doch voor de datum van opmaken van de jaarrekening, overeenstemming bereikt met de schuldeiser dat deze geen onmiddellijke terugbetaling kan eisen. Een voorbeeld is dat de schuldeiser afziet van haar recht van directe opeisbaarheid (een 'waiver') of dat zij twaalf of meer maanden uitstel geeft aan de onderneming teneinde het geschonden financieringsconvenant recht te zetten (een 'grace period'). Deze overeenstemming na balansdatum verandert volgens de IASB niet de kortlopende aard van de lening per balansdatum. De onderneming had per balansdatum géén onvoorwaardelijk recht om aflossing uit te stellen op grond van de leningsvoorwaarden. Hetzelfde geldt voor een na balansdatum, doch voor het opmaken van de jaarrekening overeengekomen herfinanciering. Ook hierdoor verandert de liquiditeit en solvabiliteit per balansdatum niet. Dergelijke

gebeurtenissen na balansdatum dienen wel te worden toegelicht (IAS 1.76(c), IAS 10).

Echter, indien een onderneming vóór of op balansdatum een herstelperiode (van ten minste twaalf maanden na balansdatum) voor geschonden financieringsconvenanten met de schuldeiser overeenkomt, dan dient de lening als langlopend gepresenteerd te worden (IAS 1.75). Belangrijk hierbij is het volgende. Bij schending van convenanten zijn de contractuele rechten per balansdatum van de schuldnemer bepalend voor de classificatie van een lening. En dus niet de intentie van de schuldnemer en/of de schuldeiser.

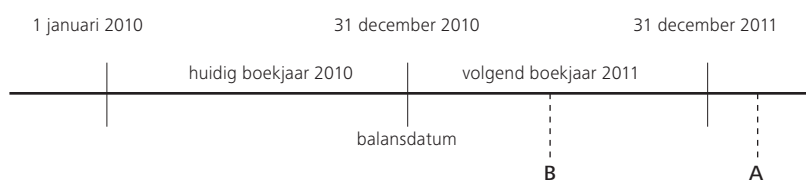
Illustratieve voorbeelden inzake directe opeisbaarheid van leningen

Ter illustratie van bovenstaande IFRS-bepalingen zullen wij thans enkele praktijkvoorbeelden behandelen rond de directe opeisbaarheid van (langlopende) leningen. Wij merken op dat ook andere of meer complexe situaties voorkomen. Iedere casus dient afzonderlijk en op basis van vakkundige oordeelsvorming beoordeeld te worden, rekening houdend met de specifieke feiten en omstandigheden van de onderneming.

Voorbeeld 1

Een onderneming met een boekjaar eindigend op 31 december 2010 heeft een lening met aflossingsdatum 31 januari 2012. De lening wordt direct opeisbaar indien de onderneming financieringsconvenanten schendt (een 'breach' van convenanten). De jaarrekening 2010 wordt op 30 juni 2011 opgemaakt. De compliance-toets voor financieringsconvenanten (ratio's) wordt per 31 juli 2011 verricht en heeft conform de leningsovereenkomst betrekking op werkelijke cijfers met peildatum 30 juni 2011. De onderneming voldeed per 31 juli 2010 nog aan de vorige compliance-toets. Echter, de onderneming verwacht op 31 december 2010 reeds dat zij aan één of meer convenanten niet zal voldoen bij de eerstvolgende compliance-toets in juli 2011.

Een schematische weergave is als volgt:

A = aflossingsdatum

B = datum compliance toets convenanten

De onderneming beschikt per 31 december 2010 over het onvoorwaardelijke contractuele recht de aflossing voor een periode van twaalf maanden of meer uit te stellen. Er is immers per 31 december 2010 (nog) geen sprake van een schending van convenanten (IAS 1.74). De verwachting per balansdatum dat de convenanten bij de komende toets niet zullen worden behaald, doet hier niets aan af. Het betreft een mogelijke gebeurtenis na balansdatum die geen gevolg heeft voor de situatie van de lening per balansdatum. De lening dient dus als langlopend gepresenteerd te worden in de balans per 31 december 2010. De onzekerheid over het halen

van de convenanten bij de volgende compliance-toets zou wel onzekerheid omtrent de continuïteit tot gevolg kunnen hebben. In het kader van dit artikel gaan wij daar nu niet verder op in.

Voorbeeld 2

Als voorbeeld 1 met dien verstande dat de compliance-toets hier plaatsvindt naar de stand van 31 december 2010. Op 30 juni 2011 wordt vastgesteld dat daadwerkelijk niet meer aan het covenant wordt voldaan (peildatum 31 december 2010). De jaarrekening 2010 wordt op 30 juni 2011 opgemaakt.

De onderneming beschikt per balansdatum niet over het onvoorwaardelijke contractuele recht de aflossing voor een periode twaalf maanden of meer uit te stellen. Alhoewel de compliance-toets plaatsvindt na balansdatum, geeft de uitkomst hier wel informatie over de situatie van de lening per balansdatum. Immers, de peildatum betreft hier 31 december 2010. De lening dient dus als kortlopend gepresenteerd te worden in de balans per 31 december 2010 op grond van IAS 1.74.

Stel dat de onderneming ná balansdatum, doch voor het opmaken van de jaarrekening, een 'waiver' of herstelperiode met de schuldeiser overeenkomt. Deze situatie heeft geen consequenties voor de presentatie van de lening als kortlopend per balansdatum. Deze gebeurtenis dient als gebeurtenis na balansdatum te worden toegelicht (IAS 1.76(c), IAS 10).

Voorbeeld 3

Als voorbeeld 1 met dien verstande dat de compliance-toets per balansdatum (31 december 2010) plaatsvindt met als peildatum 1 november 2010. Conform de leningsovereenkomst wordt de lening direct opeisbaar op het moment dat de eigenvermogensratio onder een bepaald percentage komt én de onderneming er ook niet in slaagt dit probleem binnen dertig dagen na de compliance-toets (dus per 30 januari 2011) recht te zetten.

Neem aan dat de onderneming per 31 december 2010 niet voldoet aan de eigenvermogensratio, maar dat zij vóór 30 januari 2011 een aandelenemissie afrondt. De ratio voldoet dan weer aan de convenanten en de lening wordt dus niet direct opeisbaar.

Alhoewel per balansdatum sprake is van een schending van een covenant (eigenvermogensratio), heeft dit feit (nog) niet tot gevolg dat de lening direct opeisbaar wordt. Pas indien de onderneming dertig dagen na balansdatum nog steeds niet voldoet aan de eigenvermogensratio, is conform de leningsovereenkomst sprake van het direct opeisbaar worden van de lening. IAS 1.74 is hier niet van toepassing. De onderneming heeft derhalve per balansdatum het onvoorwaardelijke recht de afwikkeling van de verplichting voor ten minste twaalf maanden uit te stellen. De lening dient dus als langlopend gepresenteerd te worden in de balans per 31 december 2010.

Zelfs indien de onderneming per 30 januari 2011 er niet in slaagt te voldoen aan de eigenvermogensratio, doet dit niet af aan bovenstaande conclusie.

Herfinanciering of verlenging van bestaande schulden

Bij herfinanciering en verlenging staat de discretie van de onderneming centraal. In aanvulling daarop is ook de intentie van belang.

Een onderneming heeft een schuld die binnen twaalf maanden na balansdatum opeisbaar wordt. De onderneming onderhandelt met de verstrekker over herfinanciering. Stel dat de herfinanciering pas rondkomt na balansdatum. In dat geval beïnvloedt dit niet de presentatie van de schuld per balansdatum. Immers, de onderneming beschikt per balansdatum niet over het onvoorwaardelijke recht om de contractuele aflossing van een lening uit te stellen voor ten minste twaalf maanden na balansdatum. Het betreft een gebeurtenis na balansdatum die dient te worden toegelicht (IAS 1.76(a), IAS 10). De schuld dient als kortlopend gepresenteerd te worden (IAS 1.72(b)).

Als herfinanciering of verlenging wel ter discretie van de onderneming is, dan dient de schuld als langlopend gepresenteerd te worden. Voorwaarde is wel dat de herfinanciering of verlenging betrekking heeft op een periode van minimaal twaalf maanden na balansdatum. En dat de onderneming de intentie tot verlengen heeft. Anderzijds geldt dat indien de onderneming niet de intentie heeft haar schuld te herfinancieren of te verlengen (ook al heeft zij discretie voor twaalf maanden of meer te verlengen of te herfinancieren), deze als kortlopend gepresenteerd dient te worden (IAS 1.73).

Illustratief voorbeeld inzake herfinanciering of verlenging van kortlopende schulden

Ter illustratie van bovenstaande IFRS-bepalingen zullen wij thans een praktijkvoorbeeld behandelen rond de herfinanciering of verlenging van leningen. Wij merken op dat ook andere of meer complexe situaties voorkomen. Iedere casus dient afzonderlijk en op basis van vakkundige oordeelsvorming beoordeeld te worden, rekening houdend met de specifieke feiten en omstandigheden van de onderneming.

Voorbeeld 4

Een onderneming heeft een bestaande lening bij een bank aflosbaar over zes maanden na balansdatum die onder een bestaande kredietfaciliteit valt. Voor het einde van het boekjaar komt de onderneming een aanpassing van de kredietfaciliteit overeen met dezelfde bank. De looptijd van deze kredietfaciliteit bedraagt vier jaar na balansdatum. Op basis van deze kredietfaciliteit kan de bank niet eenzijdig de faciliteit beëindigen waardoor de lening direct opeisbaar zou worden. De onderneming maakt gebruik van de aangepaste kredietfaciliteit om de bestaande lening bij dezelfde bank te verlengen. De onderneming is voornemens deze aflossing uit te stellen tot een periode van vier jaar onder de nieuwe faciliteit bij dezelfde bank.

De schuld dient als langlopend gepresenteerd te worden op grond van IAS 1.73. Alhoewel de schuld aanvankelijk binnen zes maanden na balansdatum af zou lopen, heeft de onderneming het recht op verlenging naar vier jaar, binnen de aangepaste kredietfaciliteit. Voorts heeft de onderneming discretie en het voornemen om te verlengen. In wezen is hier dus sprake van een lening die pas na vier jaar afgelost dient te worden. De onderneming heeft dus het onvoorwaardelijke recht om de contractuele aflossing van een lening uit te stellen voor ten minste twaalf maanden na balansdatum (IAS 1.69(d)).

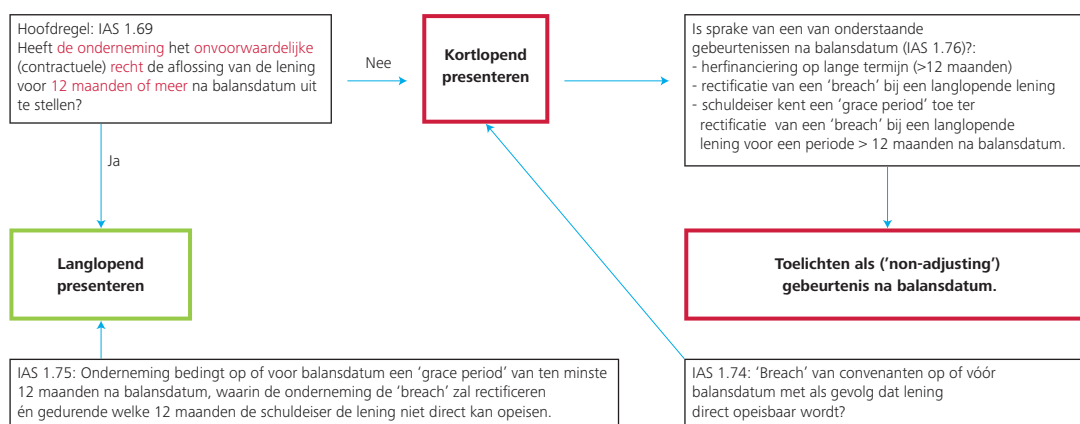
De conclusie zou anders zijn indien het oorspronkelijk geleende bedrag en de kredietfaciliteit bij twee verschillende banken zouden zijn ondergebracht. In die situatie is er sprake van twee leningen. De eerste lening wordt afgewikkeld door middel van een nieuwe lening. Er is dus geen sprake van een verlenging of herfinanciering binnen een bestaande kredietfaciliteit als bedoeld in IAS 1.73.

Voorkom onnodige problemen op het gebied van de presentatie van schulden

Onder IFRS is de feitelijke toestand per balansdatum leidend voor de presentatie van schulden. Het onvoorwaardelijke recht per balansdatum van de onderneming om de contractuele aflossing van een lening uit te stellen voor ten minste twaalf maanden na balansdatum is doorslaggevend voor de classificatie van een lening. Het is sterk aan te bevelen attent te zijn op de bovenstaande IFRS-bepalingen. Zie figuur 1 en 2 voor een samenvattend schema van deze bepalingen. Als afspraken over bijvoorbeeld herstelperiodes of herfinanciering te laat (lees na balansdatum) tot stand komen, kan dit nadelige consequenties hebben voor de presentatie van schulden in de balans. Ten slotte merken wij op dat alertheid bij de formulering van leningsovereenkomsten en convenanten onnodige verrassingen inzake de presentatie van schulden per balansdatum kan voorkomen.

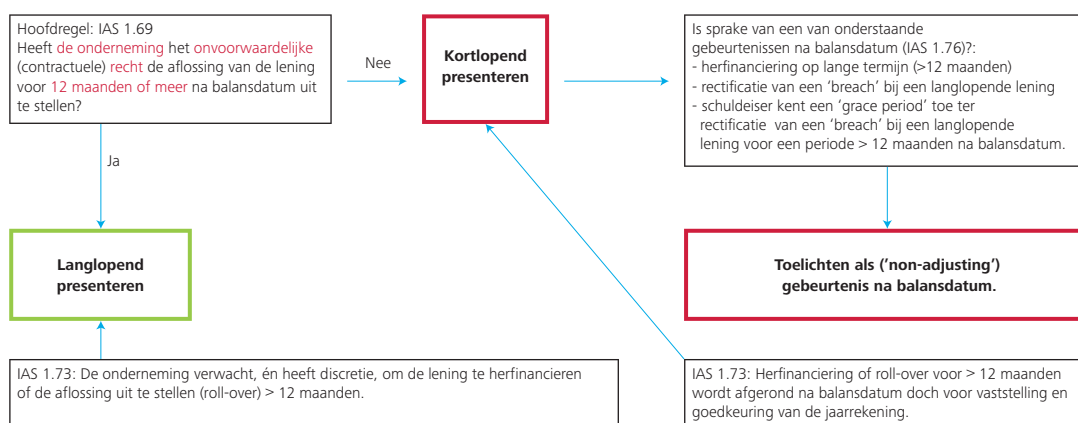
Drs. Peter Thomson RA CPA

Figuur 1. Een schematische weergave van relevante IAS 1 bepalingen inzake de presentatie van leningen - schending van convenanten (alleen de contractuele rechten van de onderneming zelf spelen een rol).

IAS 1.74 en 1.75: Aanvullende regelgeving bij de kapstokbepaling uit IAS 1.69

Figuur 2. Een schematische weergave van relevante IAS 1 bepalingen inzake de presentatie van leningen - herfinanciering en roll-over (intentie en discretie van de onderneming zijn van belang bij deze afweging).

IAS 1.72 en 1.73: Aanvullende regelgeving bij de kapstokbepaling uit IAS 1.69